

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ CENTRA ZA MIROVNE STUDIJE ZA 2022. GODINU

**CENTAR
ZA MIROVNE
STUDIJE**

Ožujak 2023.

I CMS-OVI PROGRAMI I AKTIVNOSTI U 2022. GODINI

Centar za mirovne studije (CMS) je organizacija civilnog društva koja štiti ljudska prava i teži društvenoj promjeni temeljenoj na vrijednostima demokracije, antifašizma, nenasilja, mirotvorstva, solidarnosti i jednakosti koristeći aktivizam, obrazovanje, istraživanje, zagovaranje i direktnu podršku. Radimo sa zajednicama, inicijativama, organizacijama, medijima, institucijama i pojedincima u Hrvatskoj i međunarodno.

Vizija CMS-a je solidarno, otvoreno i nenasilno društvo čije institucije omogućavaju mir, socijalnu sigurnost, političku i ekonomsku jednakost te slobodu svih ljudi. Vodeći računa o ravnoteži između vlastitog postojanja i okoliša, članovi društva aktivno sudjeluju u donošenju odluka, upravljanju javnim dobrima i razvoju svojih zajednica.

2022. godina je za CMS slavljenička godina – ove smo godine proslavili 25 godina aktivnog rada. Obilježili smo ga 30. rujna [konferencijom](#) i [proslavom](#). Na konferenciji smo okupili suradnike i suradnice i osvrnuli se na to što je u Hrvatskoj do sada postignuto i koje su perspektive za budućnost rada progresivnih društvenih aktera u područjima azila i migracija, obrazovanja i obrazovnih politika, suzbijanja diskriminacije, govora mržnje i nasilja iz mržnje te zaštite socijalnih i ekonomskih prava. Prilikom ove obljetnice izradili smo i [online lentu](#) u kojoj prikazujemo neke od najupečatljivijih događaja u minulih 25 godina. Zavirite u lentu, upoznajte ili se prisjetite ljudi i događaja.

Sukladno Strateškom planu koji je bio na snazi 2022. godine, **programska područja u kojima je CMS radio bila su:**

1. Interkulturalno i otvoreno društvo
2. Rastakanje sustavne opresije
3. Obrazovanje za mir, jednakost i demokraciju
4. Osnaživanje za društvenu promjenu
5. Borba protiv socio-ekonomskih nejednakosti

Rad CMS-a bio je organiziran u tri programske cjeline: *Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja; Azil, integracija i ljudska sigurnost* te *Borba protiv nejednakosti*. U nastavku su stoga izložene najvažnije aktivnosti i programi CMS-a u svakoj od ove tri programske cjeline te na kraju podaci o javnoj vidljivosti CMS-a.

Ured CMS-a na konferenciji povodom 25. rođendana

Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja

Program Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja svojim je radom u 2022. godini primarno doprinio programskom području 3. (Obrazovanje za mir jednakost i demokraciju) i 4. (Osnaživanje za društvenu promjenu) Strateškog plana CMS-a 2020. – 2024. kroz direktan rad s ljudima kroz usavršavanja i edukacije, mentorstva, osnaživanje, okupljanje i podršku različitim pojedinkama, organizacijama i inicijativama. Godinu je obilježilo daljnje širenje građanskog odgoja i obrazovanja (GOO) (*napokon i u Zagrebu!*) u koje smo uključeni kroz osposobljavanje i mentoriranje nastavnica, ali i zagovaranje kvalitete s GOOD Inicijativom; razvoj i pilotiranje Sustava osiguravanja kvalitete neformalnog obrazovanja (SKOCKANO) s prvim certificiranim organizacijama i ciljem unaprijeđenja sektora; 25. rođendan organizacije i programa Mirovnih studija koji se u 2022. kao primjer dobre prakse počeo intenzivno spominjati u međunarodnim krugovima.

1. Izazovi i vanjski utjecaji

Društveno-politička situacija se nije značajno promijenila u zadnje tri godine kad govorimo o GOO - centralne vlasti ne pokazuju interes i volju da više sadržaja GOO stvarno uđe u škole i provodi se, no povećava se broj JRLS-ova koji uvode GOO kao izvannastavnu aktivnost pa je naš usmjeren na suradnju s tom razinom. Što se tiče pristupa, uvjeta i kvalitete obrazovanja generalno, pomaci postoje - MZO planira, uz potrebnu suradnju sa JRLS, postepeno osiguravati uvjete za provedbu jednosmjenske i cjelodnevne nastave, dogradnju i proširenje kapaciteta škola te je uveden javno financirani obrok u osnovne škole. Suradnja s ključnim institucijama loša je kao i prethodnih godina.

2. Ključne aktivnosti i rezultati

U programu Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja u 2022. na zagovaračkom planu pratile smo pravo na obrazovanje i zalagale se za uvođenje kvalitetnog GOO-a u škole kroz aktivan rad u koordinaciji GOOD inicijative. Radile smo na različitim temama: interkulturalnom obrazovanju, usavršavanju nastavnica GOO-a u Sisku i Zagrebu, osmislile i provele novi seminar za nastavnice "Društvena i ekonomska pravednost" i prateću [publikaciju](#). Doprinijele smo razvoju građanskih

kompetencija učenika 32 OŠ i SŠ (Erasmus+ [p.s. Pokreni solidarnost](#)), radile s organizacijama u kulturi (Močvarna akademija, UPGRADE). Uspješno smo pokrenule našu sektorsku inovaciju [‘SKOCKANO’](#) kojoj je cilj doprinijeti kvaliteti i vidljivosti programa neformalnog obrazovanja, oznaku kvalitete dobilo je devet udruga, a radile smo i na promociji Sustava u sektoru koji je pokazao velik interes i pohvalio ovaj pionirski poduhvat samoregulacije. Za 25. rođendan Mirovnih studija, programu smo, osim još jedne sjajne online nacionalne generacije, poklonile i međunarodne pohvale i priznanja za primjer dobre prakse mirovnog obrazovanja!

Zagovaranje/javne politike

U javnosti je sve veća podrška građanskom obrazovanju i razumijevanje čemu on doprinosi i zašto je bitan te i to daje zamah širenju ovog sadržaja kao izvannastavne aktivnosti na razini JRLS-ova. Mi i dalje s GOOD inicijativom radimo na promicanju GOO-a te, iako na nacionalnoj političkoj razini ima malo volje da se tim sadržajima da više prostora u formalnom obrazovanju, na lokalnim razinama vidimo širenje koje nije više isključivo vezano uz političke opcije koje su na lijevom spektru. Uz ovu specifičnu temu, bavile smo se i pravom na obrazovanje te, uz rad na istraživanju o provedbi Državnih pedagoških standarda za predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje, pratile i politike u tom području - nove zakone za RPŠOO i OŠOO, Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. - 2026. i Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja do 2027. Na temelju istraživanja i konzultacija sa stručnjacima u obrazovanju, izradile smo preporuke za unapređenje sustava obrazovanja u segmentu osiguravanja preduvjeta za jednak pristup obaveznom obrazovanju. U području etabliranja kvalitetnog obrazovnog rada udruga i povećanja međusektorske suradnje održale smo sastanke sa dionicima u civilnom i sektoru obrazovanja u svrhu upoznavanja sa Sustavom SKOCKANO te povećanja vidljivosti i suradnje sa relevantnim dionicima.

Građanski odgoj i obrazovanje, globalno obrazovanje i govor mržnje

Kroz godinu smo na različite načine podržavale uvođenje i provedbu programa građanskog odgoja i obrazovanja u formalnom sustavu. Tzv. ‘riječki model’ GOOa preuzeo je Grad Sisak, Zagreb je razvio vlastiti program ‘Zajednica aktivnih građana’, u oba smo procesa vodile [stručna usavršavanja](#) nastavnica za provođenje programa i mentorstva. U 2022. organizirale i suorganizirale smo nekoliko zanimljivih konferencija i panela od kojih bismo istaknule

konferenciju [‘Hrvatska može bolje: ima načina, kada ima volje’](#), panel [“Obrazovanje za društvenu promjenu: transformativno obrazovanje i transformacija obrazovanja”](#) u sklopu 25. rođendana organizacije i svoju prvu međunarodnu [konferenciju o globalnom obrazovanju u Briselu](#).

Konferencija 'Hrvatska može bolje: Ima načina kada ima volje'

Nekoliko javnih rasprava o solidarnosti u odgojno-obrazovnom sustavu organizirale smo paralelno uz izložbu fotografija ‘Exhibit solidarity!’ u [Zagrebu](#), [Rijeci](#), [Slavonskom Brodu](#) i [Osijeku](#) uz podršku Francuskog veleposlanstva u Hrvatskoj.

Razvile smo i novi program stručnog usavršavanja „Društvena i ekonomska pravednost“ usmjeren na ekonomsku dimenziju građanskog odgoja i obrazovanja kojeg prati i naša nova istoimena [publikacija](#). Sadržaj usavršavanja i publikacije usmjereni su na informiranje i izgradnju kompetencija u području socijalnih i ekonomskih ljudskih prava i pravednosti, a u okviru Ciljeva održivog razvoja. U sklopu međunarodnog Erasmus+ projekta Build European Solidarity Today (BEST)/p.s. Pokreni solidarnost radili smo s 32 osnovne i srednje škole u Hrvatskoj na temama nejednakosti, mentalnog zdravlja, rodne ravnopravnosti, klimatskih promjena, rasizma i diskriminacije, a učenici 6 škola proveli su i akcije solidarnosti u svojim lokalnim zajednicama. Što se sve događalo u sklopu projekta BEST u 2022., pogledajte u videu [‘Visions of solidarity’](#).

Koordinirali smo Tjedan globalnog obrazovanja u kojeg se svake godine uključuju nove organizacije i škole! U kontekstu globalnog građanskog obrazovanja, u rujnu smo ugostili studijsku grupu članica mreže SOLIDAR kojoj smo prezentirali rad CMS-a i partnerskih organizacija te ih uveli u kontekst i okvir funkcioniranja civilnog društva u Hrvatskoj. U 2022. započeli smo rad na oblikovanju nekih naših modula za online format i učenje na daljinu - u pripremi su modul participativne metodike i uvodni seminar o konceptu globalnog obrazovanja.

Podrška razvoju i unapređenju kvalitete programa neformalnog obrazovanja

U 2022. smo s partnerima razvile i pilotirale Sustav osiguravanja kvalitete neformalnih obrazovnih programa SKOCKANO te su 4 organizacije i 5 programa dobili 'SKOCKANO' oznaku kvalitete. Razvijeni standardi i kriteriji dostupni su za korištenje udrugama u razvoju obrazovnih programa, a paralelno smo s partnerima radile na izradi e-modula koji će biti dodatna podrška OCD-ima i obrazovnim radnicama. Postavili smo [web stranicu](#) na kojoj su sve potrebne informacije o Sustavu kao i registar udruga i programa koji nose oznaku kvalitete. Predstavljale smo i promovirale Sustav prema važnim [institucijama i dionicima u civilnom i obrazovnom sektoru](#) te uspostavile neke suradnje, a sa partnerima radile na razvoju smjernica i preporuka za suradnju OCD-a sa JRLS-ovima i obrazovnim institucijama.

Interkulturno obrazovanje/integracija

Nastavili smo suradnju s organizacijama unutar [platforme Upgrade](#) u zagovaranju Interkulturnog društvenog centra (IDC). IDC-om, kroz javno-civilno partnerstvo želimo otvoriti prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena te preduvjete za integraciju i inkluziju - kroz kreiranje, razvoj podrške i osnaživanje osoba i grupa koje su se doselile ili već žive u Zagrebu, a nisu ravnopravni i imaju prepreka u inkluziji naše društvo. Kroz povezanost organizacija koje se bave kulturom, ljudskim pravima i okolišem želimo stvarati znanje koje u radu na inkluziji i integraciji mogu koristiti i druge sredine. Platforma je sudjelovala u obilježavanju Tjedna izbjeglicama, izradila [info-brošuru](#), zajednički smo organizirali panel raspravu [Zagreb otvoreni grad](#). Nastavili smo međusobno informiranje i planiranje aktivnosti. Iako još uvijek ne postoje svi resursi za prostor IDC-a, nastaviti ćemo povezivati aktivnosti i zajednički zagovarati Interkulturni društveni centar u Zagrebu. Rad s organizacijama u kulturi i društveno-kulturnim centrima smatramo

izrazito komplementarnim neformalnom obrazovanju i informalnom učenju, a zajedničkim aktivnostima doprinosimo razvoju naših i suradničkih aktivnosti. Održale smo u suradnji s Operacijom Grad dvije [radionice o interkulturalnom dijalogu](#) u društveno kulturnim centrima u Koprivnici i Čakovcu. Sudjelovale smo u pripremi i provedbi treninga Interkulturalni medijatori u Sisku i Karlovcu. U području interkulturalnog obrazovanja i uključivanja djece izbjeglica u obrazovanje, sudjelovale smo u međunarodnom Horizon 2020 projektu [MiCreate](#) u kojem smo imale ulogu promocije priručnika i rezultata istraživanja koja su provela velika europska sveučilišta.

Program Interkulturalnih medijatora u Karlovcu, lipanj 2022.

Podrška i poticaj na aktivizam

26. veljače, dva dana nakon početka rata u Ukrajini organizirali smo na Zrinjevcu skup solidarnosti [Dosta je ratova, želimo mir!](#) s ljudima u Ukrajini i prosvjednicima protiv rata u Rusiji. Akciju smo organizirali kako bi svi koji žele u javnom prostoru podijelili riječi ohrabrenja, nade i otpora ratu. Ratovi za sobom ostavljaju dugoročne društvene i ekonomske posljedice: uništavaju živote, osiromašuju područja i narod i dovode do kriza diljem svijeta, stoga je važno učiniti sve da do njih ne dođe. Brojni pojedinci i organizacije ostavili su svoje [poruke mira](#).

Mirovni studiji

Mirovni studiji su u 2022. godini obilježili 25 godina kontinuiranog rada! Organizirale smo ih kao hibridan program dostupan sudionicama iz cijele Hrvatske, u trajanju od siječnja do srpnja. U programu je sudjelovalo 28 sudionica i sudionika iz Zagreba, Rijeke, Zadra, Krupe, Osijeka, Buja, Splita, Čakovca, Ljubljane, Sarajeva, 21 predavač_ica i 20 gostiju i gošći.

Cilj Mirovnih studija je dati perspektivu, osnažiti pojedince i grupe za izgradnju pozitivnog mira odozdo, doprinosom organiziranih građana i građanki i njihovim utjecajem na druge grupe i institucije. Kroz Mirovne studije želimo podijeliti

Koordinacijski tim Mirovnih studija 2022

znanje, motivirati, osnažiti i povezati pojedince međusobno, sa predavačima, organizacijama i institucijama u radu na nenasilnoj društvenoj promjeni. Ciljevima doprinosimo kroz tri programske cjeline: Vještine suradnje (komunikacijske vještine, razumijevanje i transformacija sukoba, nenasilje i nenasilno djelovanje); Pristupi i analize za pozitivan mir (globalno društvo i ekonomska pravda, ljudska prava, feminizam, spol, rod, seksualnost, ljudska sigurnost i migracije, ratno i antiratno nasljeđe); Prakse za društvenu promjenu (aktivističke prakse, mentorske grupe, završni radovi). Na razini vrijednosti, sadržaja i metoda, potičemo participaciju i uključenost, kritiku nepravednih mehanizama sustava i strukturnog nasilja te osobnu i društvenu suradnju i solidarnost.

U sklopu programa organiziran je dio međunarodnog projekta Solidarity matters, Solidarity Lab/World cafe: Lica solidarnosti danas u Močvari, više informacija o projektu i video Solidarity Laba možete pogledati [ovdje](#).

Kroz mentorske grupe sudionici i sudionice su, uz podršku mentora radili završne radove na sljedećim temama: Građanski odgoj i obrazovanje – ekonomska dimenzija (mentorica Lovorka Bačić); Mirovni rad između prošlosti i budućnosti (mentor Goran Božičević); 25 godina Centra za mirovne studije (mentorica Iva Zenzerović Šloser), Mirovna logika: Analiza novinarskog izvještavanja o ratu u Ukrajini (mentorica Ana Raffai); Radnička prava: zakoni, kršenja i moguća rješenja kroz odabrane primjere (mentori Luka Čuljak i Jovica Lončar); Transrodnost (mentori Amir Hodžić i Petra Karmelić).

Program Mirovnih studija za svoj je 25. rođendan dobio i međunarodno priznanje - opisan je kao primjer [dobre prakse mirovnog obrazovanja](#) nakon međunarodnog istraživanja koje je provela mreža SOLIDAR te je u dva navrata prezentiran na raspravama u Europskom parlamentu!

Sudionici_e i voditelji_ce Mirovnih studija 2022.

Močvarna akademija

U 2022. nastavili smo suradnju s Udruženjem za razvoj kulture na projektu Močvarna akademija. Surađivali smo u podršci organizacijskom razvoju URK-a i

Razgovor sa susjedima, Trnje u Močvari - Močvara u Trnju

organizaciji edukacija internog kapacitiranja, podršci u razvoju sustava volontera, istraživanju o percepciji kluba i potrebama građana Trnja: Trnje u Močvari-Močvara u Trnju. Surađivali smo u organizaciji javnog programa kroz nekoliko Turbo tribina: 25. 05. [A di su mladi?](#); 21. 09. Smiri se!; 20. 10. Tribina: [Nedokumentirani, nevidjivi, nesvrstani - migracije danas i jučer.](#)

3. Partneri i suradnici

Radile smo uglavnom sa stalnim partnerima - Udruženjem za razvoj kulture, Platformom Upgrade, Centrom mladih Ribnjak, GOOD inicijativom, Forumom za slobodu odgoja, Centrom za građanske inicijative Poreč, Kućom ljudskih prava. U istraživanju o nejednakostima u obrazovanju velika pomoć bila nam je članica Jasna Račić, a kvalitetnu podršku u području promocije sustava SKOCKANO dobili smo od Agencije za mobilnost i programe EU. Međunarodno smo u 2022. najuže surađivali s organizacijama Fundacion CIVES (Španjolska), La Ligue de l'enseignement (Francuska), School with Class Foundation (Poljska), Humanitas (Slovenija) i ARCI APS (Italija). Doprinijele smo radu mreže koordinatora Tjedna globalnog obrazovanja koju vodi Centar Sjever-jug Vijeća Europe te mreže SOLIDAR.

4. Tko je tko u programu

Sretne smo što nam je tim 2022. godine narastao - na pola radnog vremena pridružila nam se nova kolegica, Antonija Potočki koja se aktivno uključila u koordinaciju i praćenje programa

Mirovnih studija, ali i druge aktivnosti. Osim ove novosti, program je zadržao kontinuitet i u njemu su 2022. radile: Lana Jurman (voditeljica programa i članica IO-a), Iva Zenzerović Šloser (organizacijska voditeljica, članica IO-a i suradnica u programu) i Lovorka Bačić (zagovaračica, suradnica u programu). Kontinuiranu podršku u provođenju Mirovnih studija već nekoliko godina pruža nam naša članica i stalna suradnica, Kristina Klišanin.

POSEBNO IZDVAJAMO

Ponosne smo na kontinuitet u provedbi Mirovnih studija koji su ove godine i međunarodno prepoznati. Naš pristup obrazovanju mladih i odraslih u području izgradnje mira i demokratizacije društva - usmjerenost na pozitivan mir postaju prepoznati. Također, zadovoljne smo kontinuitetom rada na GOO kroz zagovaranje, ali i podršku obrazovnim radnicama provedbom seminara i izradom materijala za rad. Nadalje, Skockano - uspostava unutarsektorske regulacije kroz sustav osiguravanja kvalitete NFO i jako dobre povratne informacije od udruga i institucija u sektoru (UzUVRH, NZRCD, Udruga gradova, AMPEU). Sve smo više prepoznate na međunarodnom planu, djelomično zbog uspješne koordinacije velikog međunarodnog projekta BEST, ali i aktivan angažman u mrežama SOLIDAR i Global Education Week Network.

Azil, integracija i ljudska sigurnost

Program Azil, integracija i ljudska sigurnost je svojim radom u 2022. doprinio sljedećim programskim područjima CMS-a: 1. (Interkulturno i otvoreno društvo); 2. (Rastakanje sustavne opresije); 3. (Obrazovanje za mir, jednakost i demokraciju) i 4. (Osnaživanje za društvenu promjenu). Tematska područja na koja je program bio fokusiran su: pristup sustavu azila i zaštita ljudskih prava izbjeglica i drugih migranata, pristup stranca i tražitelja azila pravnoj pomoći i odvjetnicima, integracija izbjeglica i drugih migranata, osnaživanje migrantskih inicijativa i kolektiva. Aktivnosti smo ostvarivale kroz sljedeće metodološke pristupe u radu: interkulturalna medijacija i socijalna podrška u integraciji, pravna pomoć i strateška litigacija, praćenje i zagovaranje promjena politika u RH i EU, javne kampanje i senzibilizacija javnosti kroz medijske istupe te organizaciju javnih događanja u zajednici, kulturna produkcija, istraživanje i stručne analize te stručne edukacije. Godinu su nam obilježili rad na unaprjeđenju zagovaračkih vještina migrantskih zajednica i pojedinaca, kao i pravni i javno-zagovarački uspjesi za zaštitu prava izbjeglica.

1. Izazovi i vanjski utjecaji

Godinu je obilježio početak rata u Ukrajini koji je doveo do prisilnog raseljavanja milijuna ukrajinskih stanovnika diljem Europe. Po prvi je puta na razini EU-a aktiviran mehanizam privremene zaštite te implementiran kroz izmjene zakonodavnog okvira i prakse. Prihvat izbjeglica iz Ukrajine ponovno je probudio solidarnost u društvu, ali i prikazao sustavne nejednakosti u postupanju prema izbjeglicama. Naime, paralelno s brzom organizacijom države u prihvatu, zaštiti i integraciji izbjeglica iz Ukrajine, svjedočili smo nastavku kršenja ljudskih prava izbjeglica i migranata iz Afganistana, Kube, Burundija i drugih država, a krajem godine i iz Čečenije, odnosno Rusije. Od početka 2022. primijetili smo više zakonitih, iako ne uvijek humanih, postupanja koja su dovela do povećanja broja tražitelja azila, kao i osoba koje prolaze kroz RH. Iako u nešto manjem broju nego prethodnih godina, nezakonita i nasilna protjerivanja iz Hrvatske (gotovo 3500 zabilježenih slučajeva) nastavila su se tijekom cijele godine, ponovno popraćena zatvaranjem osoba, pa čak i male djece, izvan predviđenih ustanova i procedura. Sve to nije spriječilo ulazak Hrvatske u Schengen. Nastavili smo se suočavati s otežanim pristupom informacijama i statistikama kojima raspolaže Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP), kao i

daljnjim odbacivanjem odgovornosti vrha Vlade RH za dokazana kršenja ljudskih prava izbjeglica i drugih migranata. Istodobno, broj odobrenih međunarodnih zaštita ponovno je bio porazan u odnosu na broj zahtjeva (21 odobrena zaštita na 12 872 zahtjeva u 2022. godini). Još jedan godišnji izvještaj CMS-a dolazi, gdje ponovno ističemo činjenicu da i dalje nije donesen novi Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Jasno je time signaliziran daljnji nedostatak političke volje s najviših razina da se temama integracije i s njom povezane diskriminacije izbjeglica i drugih stranaca u društvu ozbiljno pozabavi. Osim toga, sustavne manjkavosti u osiguravanju prava izbjeglicama u praksi nastavile su se i 2022. godine, kulminirajući raskidanjem ugovora Ministarstva unutarnjih poslova s Ministarstvom znanosti zbog lošeg upravljanja financijama pri organizaciji tečaja za jezik, te i dalje očekujemo tko će s institucionalne strane preuzeti odgovornost, kao i brigu za ovu važnu integracijsku aktivnost. S druge strane, u praksi smo kroz godinu vidjele pojačan interes i angažiranost različitih jedinica lokalne samouprave, kao i predstavnika javnih službi, za radom na temama integracije, kao i sve veću svjesnost da uz izbjeglice, Hrvatska postaje dom sve većem broju stranih radnika i studenata, za koje je u zakonodavstvu i praksi osiguran još manji opseg prava i usluga.

2. Ključne aktivnosti i rezultati

U programu Azil, integracija i ljudska sigurnost u 2022. godini smo se prvenstveno bavile pravom na pristup sustavu azila te zagovaranjem prestanka kršenja ljudskih prava izbjeglica i migranata, a uz to i unapređenjem integracijskih politika i praksi. Svoje napore i rad ostvarivale smo kroz direktnu i pravnu pomoć, stratešku litigaciju, zagovaranje, izvještavanje, javne kampanje, stručne edukacije, medijske istupe te organizaciju javnih događanja u zajednici. Objavile smo nove izvještaje o sustavnim nezakonitim i nasilnim praksama policije, dobile konačnu presudu Europskog suda za ljudska prava i slučaju male Madine i predlagale mjere za provedbu presude, a u suradnji u okviru Shadow Game projekta aktivno smo se zalagale za prava djece izbjeglica bez pratnje. Započele smo također implementaciju nositeljskog međunarodnog AMIF 2incING projekta koji nam je omogućio posvećen rad na osnaživanju osoba izbjegličkog i migrantskog porijekla te njihovom aktivnom uključivanju u dvosmjerni proces integracije na svim razinama

društva. Provodile smo i druge projekte fokusirane na poboljšanje usluga koje su nužne za ispunjenje zajamčenih prava i uključivanje u društvo, te smo restrukturirale rad volontera.

Pravo na pristup sustavu azila

Početak godine smo objavile sedmi po redu [izvještaj o nasilnim i nezakonitim protjerivanjima iz Hrvatske u kontekstu pandemije virusa Covid-19](#) te nastavile štititi ljudska prava izbjeglica i drugih migranata. S početkom rata u Ukrajini i dolaskom izbjeglica iz Ukrajine u Hrvatsku, fokusirale smo se na zagovaranje zakonodavnih preporuka koje bi osigurale zaštitu prava izbjeglica i jednake standarde za sve osobe kojima je zaštita potrebna. U tu smo svrhu objavile i distribuirale nadležnim institucijama detaljne [preporuke](#) kako bi se [svim osobama koje bježe ili su pobjegle iz Ukrajine](#) na najučinkovitiji način pružila zaštita i sigurnost te stvorio održiv sustav prihvata izbjeglica, kao i unaprijedio sustav integracije u svim resorima integracijskog sustava. Uvjerile smo se da u Hrvatskoj i Europi volje i kapaciteta za prihvata izbjeglica ima te [zahtijevale](#) od EU i njenih država članica da jamče jednako postupanje prema svima, bez obzira na boju kože, porijeklo, vjeru, etničku pripadnost ili druge karakteristike.

Nastavile smo štititi prava i interese djece bez pratnje, pa smo tako na Svjetski dan izbjeglica, uz redateljicu i protagoniste filma „[Igra sjenki](#)“ održale smo [konferenciju](#) za medije na kojoj smo upozorile na važnost poštivanja Konvencije o pravima djeteta i zaštite djece izbjeglica koja sama prolaze težak put kako bi došla do Europske unije i zatražila azil. [Susrele smo se](#) također sa zastupnicima zeleno-lijevog bloka, koji su kasnije u Saboru progovorili o toj važnoj temi. U suradnji s RCT Zagreb održale smo [tribinu o djeci bez pratnje](#) u Hrvatskoj, na kojoj smo govorile o kontekstu u kojem djeca bez pratnje putuju i žive, kao i o sustavu skrbi i integracije Republike Hrvatske za djecu bez pratnje. Organizirale smo također riječku te zagrebačku projekciju filma na kojoj je publika SK-iju i Janu, koji su kao dječaci više puta pushbackani iz Hrvatske, [pljeskom i ovacijama](#) zaželjela dobrodošlicu. (slika Presica: Konferencija za medije na Svjetski dan izbjeglica) Godinu je značajno obilježilo i pristupanje Hrvatske Schengenu, zbog čega smo nastavile [upozoravati](#) na sustavnu nezakonitu i nasilnu praksu u postupanju policije i [inzistirati](#) na zaustavljanju takve prakse prije ulaska u Schengen. S obzirom na to, nastavile smo pratiti i rad [Nezavisnog mehanizma nadzora](#) i zahtijevale da on postane uistinu neovisan i učinkovit.

Panel Velikog vijeća Europskog suda za ljudska prava u travnju 2022. godine odbio je zahtjev RH za ponovnim razmatranjem slučaja obitelji malene Madine, čime je presuda u slučaju [M.H. i drugi protiv Hrvatske](#) postala [pravomoćna](#). Podsjetimo, Europski suda za ljudska prava donio je presudu kojom je utvrdio kako je Hrvatska izbjegličkoj obitelji povrijedila niz ljudskih prava zajamčenih Konvencijom: prava na život, povredu zabrane mučenja i nečovječnog postupanja, zabranu kolektivnog protjerivanja, pravo na sigurnost i slobodu i pravo na pojedinačni zahtjev. Zahtijevale smo od vrha Vlade i policije preuzimanje odgovornosti za [sustavne nezakonite prakse](#), ali to do kraja 2022. nismo doživjele. Zajedno s Kućom Ljudskih prava Zagreb, u rujnu smo podnijele [podnesak](#) Odboru ministara Vijeća Europe u skladu s Pravilom 9.2., [prijedlog mjera](#) za izvršenje presude M.H. i drugi protiv Hrvatske. Slučaj je, zbog kompleksnosti problema utvrđenih povreda, odmah prebačen u proces povećanog nadzora provedbe presude.

U rujnu smo, na konferenciji povodom 25 godina CMS-a, organizirale panel „[Od borbe za](#)

[izgradnju sustava azila do borbe za pristup sustavu azila](#)”, čija je tema

bila pregled sustava azila u Hrvatskoj kroz godine, točnije od njegovog

uvrštanja u zakonodavni okvir i izgradnje do borbe za njegov opstanak i osiguranje pristupa

sustavu azila.

U 2022. nismo podnosile nove kaznene prijave, već smo u suradnji s odvjetnicama nastavile voditi postupke zbog nezakonitih protjerivanja te policijske brutalnosti prema izbjeglicama i drugim strancima.

Panel Od borbe za izgradnju sustava azila do borbe za pristup sustavu azila

Pred Europskim sudom za ljudska prava i dalje vodimo slučaj [Y.K. protiv Hrvatske](#) koji se tiče onemogućavanja pristupa azilu i pravnoj pomoći u detenciji te nezakonitog protjerivanja kurdskog aktivista i političara. Slučaj smo pokrenule u suradnji s odvjetnicom Sanjom Bezbradica Jelavić, te od travnja 2022. u postupku sudjelujemo kao [umješak](#).

Početkom lipnja bavile smo se slučajem Aye Niazove, članice Pussy Riot koja je uhićena temeljem Interpolove crvene tjeralice u Hrvatskoj te joj je prijetilo izručenje u Turkmenistan. U suradnji s odvjetnicom Linom Budak smo [javno upozoravale](#) na važnost poštivanja [načela zabrane vraćanja](#), a slučaj je dobio veliku medijsku pozornost. Na sreću, [žalba](#) je usvojena i Aya je [puštena iz istražnog zatvora](#).

CMS-ove Lovorka i Antonia s Ayom i Linom na zagrebačkoj Povorci ponosa

Tijekom 2022. nastavile smo upravni spor zbog diskriminacije i rasnog profiliranja na zagrebačkom aerodromu, uz zastupanje odvjetnice Antonele Sesar. Upravni sud u Zagrebu je u kolovozu 2022. godine odbio tužbeni zahtjev, pa smo uložile žalbu Visokom upravnom sudu.

Kao i prethodnih godina, pružale smo besplatnu pravnu pomoć kojom je omogućena veća pravna informiranost osoba koje ne poznaju hrvatski pravni sustav, a kojima je ta informiranost ključna u ostvarivanju osnovnih prava i egzistencije. Te su osobe tražitelji/ce azila, stranci/kinje različitih

statusa, te osobe diskriminirane na temelju rase, vjere i/ili etničke pripadnosti čime je osigurana zaštita njihovih prava. U 2022. godini pružile smo ukupno 169 aktivnosti besplatne pravne pomoći.

I u 2022. smo nastavile aktivno smo surađivati s organizacijama aktivnima duž balkanske rute s ciljem monitoriranja politika i praksi u regiji, zaustavljanja nezakonitih i nasilnih postupanja prema osobama u pokretu te pružanja pravne podrške žrtvama nezakonitih protjerivanja i policijskog nasilja. Tijekom godine smo posjetili Sarajevo i s brojnim suborkinjama i suborcima za ljudska prava iz regije sudjelovali na konferenciji "[People on the move: \(still\) stuck in the corridors to the EU](#)", s Nizozemskim vijećem za izbjeglice posjetile Unsko-sanski kanton u Bosni i Hercegovini te obišle izbjegličke kampove i razgovarale sa žrtvama, u Bihaću smo s Nikolom Kovačevićem (IDEAS) održale trening o strateškoj litigaciji za BVMN volontere, a krajem godine posjetile BiH i Srbiju s ciljem susreta sa žrtvama nezakonitih protjerivanja, umrežavanja s partnerskim organizacijama i daljnjeg proširenja suradnje na dokumentiranju nasilnog i nezakonitog protjerivanja izbjeglica i drugih migranata iz Hrvatske, kao i umrežavanja s drugim partnerskim organizacijama.

Tijekom cijele godine zaprimale smo znatno manje poziva u pomoć od osoba u pokretu koje su se nalazile na teritoriju Republike Hrvatske i htjele tražiti azil ili su prethodno bile nezakonito prognane nego prethodnih godina. Međutim, redovito smo informirane o mailovima koje su druge aktivistice slale nadležnim institucijama. Od proljeća 2022. broj osoba u tranzitu u Zagrebu se znatno povećao, stoga smo od ljeta monitorirale situaciju na području Glavnog kolodvora i okolice, s ciljem zagovaranja potreba za zbrinjavanjem i pružanjem humanitarne podrške prema Gradu Zagrebu. Krajem godine, pridružile smo se drugim organizacijama u pružanju podrške osobama u tranzitu u sklopu humanitarnog šatora koji je Grad organizirao kod Paromlina.

Dodatno, s obzirom na situaciju kojoj smo u drugoj polovici 2022. svjedočile u Zagrebu te Rijeci i okolici, kao i posljedičnog povećanja potrebe za psihološkom podrškom među aktivistima, u suradnji s Društvom za psihološku pomoć organizirale smo psihološku i supervizijsku podršku za aktiviste i aktivistice te printale dodatne primjerke [Džepnog vodiča za hrabre ljude](#).

Integracija

Najvažniji fokus u radu na području integracije bio je osnaživanje osoba izbjegličkog i migrantskog porijekla te daljnji rad na njihovom aktivnom uključivanju u dvosmjerni proces integracije na svim razinama društva. S izbjeglicama i drugim strancima smo organizirali nekoliko dvodnevnih radionica

CMS i aktivisti i aktivistkinje na konferenciji za zagovaranje prava izbjeglica i drugih stranaca

koje su pokrivale teme zagovaranja, sukreiranja javnih politika, osmišljavanja zagovaračkih kampanji, te su navedene radionice rezultirale prvom konferencijom u Hrvatskoj koju su tematski osmislili i u potpunosti proveli i vodili izbjeglički i migrantski aktivisti, uz našu logističku podršku i savjetovanje. Nadalje, proveli smo i dva strateška planiranja migrantskim organizacijama Panafričkom društvu u Hrvatskoj (PADUH) i udruzi Živi atelje DK unutar koje djeluje kolektiv Žene

Radionice o zagovaranju s aktivistima

ženama; kao i radionicu o javnom nastupu i medijima s izbjeglicama i drugim strancima u Hrvatskoj.

Koordinirale smo rad neformalne mreže Koordinacije za integraciju gdje smo se sastajale s drugim organizacijama civilnog društva aktivnima u pružanju podrške, razmjenjivali najnovije informacije te zajednički

organizirali „9. Tjedne IZBJEGLICAMA!“. Ističemo [konferenciju za medije](#) povodom otvaranja na

kojoj smo tematizirali brz i učinkovit odgovor Hrvatske na veći dolazak ukrajinskih izbjeglica te pozvali da se takav odgovor i politike i prakse prošire na sve izbjeglice u Hrvatskoj, zatim, okrugli stol organiziran u suradnji s udrugom *borders:none* na temu [pristupa visokom obrazovanju za osobe pod međunarodnom i privremenom zaštitom](#) koji je održan na Filozofskom fakultetu, i na kojem smo zajedno s osobama koje se susreću sa strukturnim preprekama unutar sustava mapirali iste i dali prijedloge rješenja. Organizirale smo i [drugi okrugli stol o integraciji](#) na kojem smo uz Ured pučke pravobraniteljice iznijeli preporuke državnim tijelima za unapređenje integracijske politike. Proslavili smo Svjetski dan izbjeglica tradicionalnim godišnjim druženjem na Bundeku, te u suradnji s Gradom Zagrebom suorganizirali [druženje na Ribnjaku](#), s nastupom zbora Domaćigosti i senegalskog glazbenika Commija Baldea te predstavljanjem i degustacijom jela eritrejske kuhinje.

Degustacija eritrejske kuhinje na Ribnjaku povodom Svjetskog dana izbjeglica

U suradnji s Panafričkim društvom u Hrvatskoj i Centrom mladih Ribnjak suorganizirale smo javni događaj [PADUH for Peace](#) povodom Međunarodnog dana mira koji je posjetilo oko 150 ljudi. Krajem godine, u sklopu Human Rights Film Festivala, s PADUH-om smo organizirale okrugli stol [Izazovi Afrikanaca u Hrvatskoj](#), na kojem smo tematizirale različite probleme s kojima se Afrikanci i Afrikanke susreću u Hrvatskoj.

Nastavile smo raditi i sa donositeljima odluka i institucijama, pa smo u suradnji s Refugee Academy s Vrije Sveučilišta u Amsterdamu organizirale radionicu namijenjenu lokalnim donositeljima odluka i predstavnicima institucija, na kojoj se tematizirala važnost uključivanja izbjeglice u procese stvaranja javnih politika i važnost uključivanja perspektive onih čiji je glas

Održavanje Advocacy Academy s donositeljima odluka i predstavnicima institucija socijalnoj skrbi.

često umanjen i ušutkan. Krajem 2022. održale smo, u suradnji sa Draganom Knezić, dvije radionice za zaposlenice u sustavu socijalne skrbi te službenike gradske uprave Grada Zagreba s ciljem podizanja razine svijesti i znanja o migracijama, mentalnom zdravlju te pristupu uslugama u zdravstvu i

U okviru projekta „[Pristup uslugama, razmjena pristupa i praksi](#)“ provele smo [istraživanje](#) sa ciljem detektiranja glavnih prepreka s kojima se državljani trećih zemalja suočavaju pri pristupu osnovnim uslugama u sektorima zapošljavanja, stanovanja, obrazovanja i zdravstvene zaštite. Istraživanje je potvrdilo da je jezična barijera najveća prepreka uspješnoj integraciji u Hrvatskoj te da je nužno osigurati besplatne ili subvencionirane tečajeve hrvatskog jezika za strance. Na temelju istraživanja također je utvrđeno da u sustavu zdravstvene zaštite postoje sistavne prepreke koje otežavaju pristup zdravstvenim uslugama državljanima trećih zemalja. Zato u 2023. želimo doprinijeti poboljšanju pristupa zdravstvenim uslugama, povodom čega smo osnovale i [Mrežu za poboljšanje pristupa uslugama u zdravstvu](#).

U studenom smo na poziv Prve hrvatske riječke gimnazije održale uvodno predavanje o migracijama u sklopu predmeta “Škola i zajednica” nakon kojeg su učenici i učenice zajedno sa profesoricom održali božićnu akciju prikupljanja hrane, odjeće, obuće i higijenskih potrepština za osobe u tranzitu u Rijeci te su sudjelovali u podjeli toplih obroka za božićne praznike. Suradnju nastavljamo i u 2023. godini.

U 2022. smo se odlučile za promjene u organiziranju volonterstva u CMS-u, odnosno za uspostavu *Info Pointa* kao prostora u kojem bi se izbjeglicama i drugim strancima pružala besplatna pravna pomoć te druga podrška pri ostvarenju prava pred javnim tijelima. Tijekom 2022. [Info Point](#) smo održale 44 puta te smo primarnu pravnu pomoć pružali 29 osoba/obitelji, dok je 27 aktivnih volontera i volonterki odradilo više od 860 sati na podršci izbjeglicama i drugim migrantima. Posredstvom *Info Pointa*, volonteri su pružali podršku pri pronalasku stana, ishođenju OIB-a i otvaranju bankovnog računa, te pružale podršku i u organizaciji raznih događaja, prijevodima, pisanju izvješća o stanju u pojedinim državama, podršci pravnom timu i drugim našim aktivnostima. U cilju podizanja informiranosti osoba s kojima radimo, izrađeni su informativni letci te plakat na 13 različitih jezika o postojanju *Info Pointa*, postavljeni u prostorijama drugih organizacija te u Prihvatilištu u Zagrebu.

3. Partneri i suradnici

U području pristupa azilu, zaštite ljudskih prava te dekriminalizacije solidarnosti surađivale smo s članicama Europskog vijeća za izbjeglice i prognanike (ECRE), Europske mreže protiv rasizma (ENAR), EuroMed Rights, Europskog centra za ustavna i ljudska prava (ECCHR), Mreže Border Violence Monitoring (BVMN), Europske građanske inicijative (ECI), Nizozemskog vijeća za izbjeglice (DCR), Proasyl, Save the Children, Human Rights Watch (HRW), Amnesty International (AI), Danskog vijeća za izbjeglice (DRC), Platforme za međunarodnu suradnju o nedokumentiranim migrantima (PICUM), Liječnicima svijeta (MDM), KlikAktivom, neformalnim regionalnim mrežama Balkan Refugee Network (BRN) i CROSIIT, zatim Beogradskim centrom za ljudska prava, Centrom za istraživanje i razvoj društva - IDEAS, Kućom ljudskih prava, kao i zastupnicima lijeve grupacije u Europskom parlamentu. S Uredom pučke pravobraniteljice i Uredom pravobraniteljice za djecu surađivale smo u području azilnih i integracijskih pitanja. Uz podršku i suradnju s Global Fund for Children i Nizozemskim vijećem za izbjeglice nastavile smo rad na mentalnom zdravlju i prevenciji *burn-outa* s Društvom za psihološku pomoć.

U području integracije najviše smo surađivale s Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske i ostalim članicama Radne skupine za integraciju, Agencijom za znanost i visoko obrazovanje, Gradom Zagrebom, Centrom mladih Ribnjak, sa članicama

Koordinacije za integraciju (posebice s Rehabilitacijskim centrom za stres i traumu Zagreb, Liječnicima svijeta, udrugama Are You Syrious? i borders:none, Inicijativom - Centar za edukaciju, kao i Centrom za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek), Koordinacijom za azil i Inicijativom Dobrodošli! te s platformom Upgrade, Prvom riječkom hrvatskom gimnazijom, ali i s brojnim međunarodnim partnerima. Posebno važna nam je suradnja i osnaživanje kolektiva i inicijativa koje okupljaju osobe migrantskog porijekla, te ističemo kolektiv Žene ženama koji radi u sklopu udruge Živi atelje DK, Panafričko društvo u Hrvatskoj (PADUH), udruhu Afro Badinya, nogometni klub Zagreb 041 te zbor Domaćigosti.

Strateško planiranje Panafričkog društva u Hrvatskoj

4. Tko je tko u programu

U 2022. godini u programu su radile: Maddalena Avon - istraživačica i zagovaračica u području integracije i prava na azil te koordinatorica wellbeing aktivnosti CMS-a u prvoj polovici godine; Ana Ćuća - koordinatorica terenskih aktivnosti i zagovaračica u području kriminalizacije solidarnosti i prava na azil te integracije izbjeglica na tržište rada i interkulturalnog obrazovanja u prvoj polovici godine; Sara Kekuš - istraživačica i zagovaračica ljudskih prava djece i odraslih osoba u području pristupa sustavu azila i zaštite načela zabrane vraćanja; Lucija Mulalić - koordinatorica volontera u prvoj polovici godine, zagovaračica i istraživačica u području rasizma i islamofobije te migrantskog aktivizma, Antonia Pindulić - pravnica CMS-a, koordinatorica strateške litigacije te zagovaračica u području prava na pristup azilu; Tea Vidović Dalipi - analitičarka u području interkulturalnosti i prava na azil te voditeljica programa; Luka Kos - pravnik CMS-a i koordinator volontera u drugoj polovici godine; Antonija Potočki - istraživačica u području integracije u drugoj polovici godine.

U prvoj polovici godine iz radnog odnosa su otišle Ana Ćuća i Maddalena Avon, a s krajem godine i Tea Vidović Dalipi. Zahvaljujemo im na trudu i doprinosu u proteklim godinama. Programu su se sredinom godine pridružile nove snage - Luka Kos i Antonija Potočki.

Bliske suradnice programa u području pravne pomoći i strateške litigacije bile su odvjetnice Andrea Mardešić, Antonela Sesar i Sanja Bezbradica Jelavić. Bliski suradnici u području integracije bili su Salam Al-Nidawi, Semih Adıgüzel, Oladayo Hamidat Hassan, Abdoulie Jobe, Pavlica Bajsić, Dragana Knezić, Anamarija Macanović i Marijana Hameršak.

U PROGRAMU POSEBNO IZDVAJAMO

U 2022. ističemo konačnu presudu Europskog suda za ljudska prava u slučaju obitelji Hussiny koja je potvrdila da Hrvatska krši ljudska prava izbjeglica, nezakonito ih protjeruje i ne provodi učinkovite istrage, kao i prijedlog mjera za provedbu presude koje smo s Kućom ljudskih prava pripremili i uputili Odboru ministara Vijeća Europe. Posebno bismo istaknuli održavanje prve konferencije o promicanju prava migranata i izbjeglica u Hrvatskoj koju su uz našu podršku sadržajno osmislili, proveli i vodili migrantski i izbjeglički aktivisti i aktivistkinje, odnosno zagovarači za ljudska prava i stručnjaci i stručnjakinje u temi integracije.

Program Borba protiv nejednakosti

Program Borba protiv nejednakosti svojim aktivnostima doprinosi sljedećim programskim područjima 1. (Interkulturno i otvoreno društvo), 2. (Rastakanje sustavne opresije), 3. (Obrazovanje za mir, jednakost i demokraciju), 4. (Osnaživanje za društvenu promjenu) i 5. (Borba protiv socio-ekonomskih nejednakosti) Strateškog plana Centra za mirovne studije 2020. - 2024. Ovaj program Centra za mirovne studije usmjeren je na smanjenje nejednakosti, kako onih socio-ekonomskih, koje pogađaju veliki dio društva, tako i nejednakosti koje su posljedica diskriminacije, predrasuda i stereotipa prema određenim manjinama u Hrvatskoj. Program djeluje u više smjerova kako bismo doprinijele smanjenu tih nejednakosti. U prvom redu, to su zagovaranje i istraživanje za prijedloge politika koje doprinose smanjenju nejednakosti u ekonomskoj sferi, s naglaskom na javno zagovaranje i osvještavanje socio-ekonomskih prava. Dodatno, takve politike trebaju jačati doprinijeti jačanju socijalne države i pristupa javnim dobrima te [univerzalno dostupnim javnim uslugama](#). Istodobno, ovaj program radi na suzbijanju diskriminacije, govora mržnje i zločina iz mržnje, prvenstveno kroz istraživanja, javne kampanje i institucionalno te zakonodavno zagovaranje. Dodatno, proteklih smo godina posebnu pažnju posvećivali pravima romske nacionalne manjine, pravima izbjeglica i migranata te suzbijanju rasizma i ksenofobije. Jenjavanje pandemije nam je u 2022. godini omogućilo da opet u većoj mjeri organiziramo i sudjelujemo u aktivnostima i događajima uživo.

1. Izazovi i vanjski utjecaji

Višestruke krize uzrokovane sada već višegodišnjim posljedicama pandemije, razornih potresa koje su Hrvatsku pogodile u 2020. godini, posljedice klimatske krize, inflacije i poskupljenja ali i [izbijanje rata u Ukrajini](#) koji po mnogočemu budi naše traume i sjećanja na stradanja u ratovima devedesetih tijekom, 2022. godine su utjecale i na naš rad - u sadržajnom, emocionalnom kao i financijskom smislu.

Nažalost se i u 2022. godini nastavio sužavati prostor za djelovanje civilnog društva te smo se tim izazovom, između ostalog, zajedno s drugim organizacijama civilnog društva bavile kroz zajednički projekt kojeg financira filantropska inicijativa za demokraciju i solidarnost Civitates. Nacionalni plan za stvaranje poticajnog okruženja za rad organizacija civilnog društva i dalje nije donesen, iako je prethodna strategija istekla prije šest godina. Nastavljena je i marginalizacija Savjeta za

razvoj civilnoga društva, a na organizacije civilnog društva se i dalje stavljaju teški birokratski uvjeti za financiranje. Dodatno, nedovoljna dostupnost financijskih sredstva za rad organizacija civilnog društva koje nastoje popunjavati praznine nepostojećih ili neadekvatnih javnih, prvenstveno socijalnih usluga je i u 2022. godini izraziti izazov. Iako nevidljiv, veliki udio rada u veljači uložile smo u fundraising kako bismo osigurale nastavak rada na ciljevima programa.

Poštivanje i rad na unapređenju ljudskih prava u Hrvatskoj bio je otežan nedonošenjem Nacionalnog plana za ljudska prava i suzbijanje diskriminacije te popratnih akcijskih planova koji osiguravaju njegovu provedbu.

2. Ključne aktivnosti i rezultati

U programu Borba protiv nejednakosti, u 2021. godini radile smo na nekoliko tema: govor mržnje na internetu, suzbijanje zločina iz mržnje, suzbijanje diskriminacije (posebice one usmjerene protiv romske nacionalne manjine) i rasizma te zaštita ljudskih prava, između ostalog kroz provedbu projekta [REFLEKTOR](#). Također, radile smo na suzbijanju socio-ekonomskih nejednakosti, prvenstveno kroz provedbu projekta [PRAVA U PRAKSI - Participacijom i suradnjom do kvalitetnih politika zaštite socio-ekonomskih prava](#) te sudjelovanjem u provedbi europskog projekta [MiCREATE - Migrant Children and Communities in a Transforming Europe](#), kao i na osmišljavanju sektorskih inovacija za progresivno civilno društvo i promicanje ljudskih prava kroz projekt [Novi početak – sektorske inovacije za proaktivno, progresivno i utjecajno civilno društvo za zaštitu i promociju ljudskih prava](#). Dodatno, radile smo na suzbijanju uvodno spomenutog izazova sužavanja prostora za djelovanje civilnog društva.

Suzbijanje govora mržnje

Tijekom proljeća smo sudjelovale u sedmom krugu evaluacije Kodeksa postupanja u suzbijanju nezakonitog govora mržnje na internetu. Rezultate pročitajte [u članku koji smo o toj temi objavile našem webu](#). U svibnju smo sudjelovale na godišnjem sastanku u Dublinu između predstavnika korporacija u čijem su vlasništvu društvene mreže, Europske komisije i civilnog društva, a koje od potpisivanja Kodeksa služi kao mjesto razmjene usmjerene na poboljšanje infrastrukture za borbu protiv zloupotrebe prava na slobodu izražavanja. Uz to, u studenom smo sudjelovale na na

konferenciji međunarodne mreže protiv cyber mržnje INACH kojom je obilježeno 20 godina rada te mreže.

Sedmi krug evaluacije Kodeksa postupanja u suzbijanju nezakonitog govora mržnje na internetu

Na lokalnoj razini, u 2022. godini bile smo uključene u rad Povjerenstva Grada Zagreba za izradu akcijskog plana sprečavanja vršnjačkog nasilja u dijelu koje se odnosi na sprečavanje govora mržnje online. Povjerenstvo će u 2023. godini na temelju provedenog istraživanja i analize izraditi akcijski plan čije se usvajanje očekuje na jesen 2023. godine.

Suzbijanje kaznenih djela zločina iz mržnje

Kako je već tradicija, povodom Međunarodnog dana tolerancije 16. studenoga 2022. godine, [objavile smo statistiku nasilja motiviranog predrasudama i mržnjom za 2021. godinu](#), a koju prikuplja Ured za demokratske institucije i ljudska prava pri Organizaciji za europsku sigurnost i

ODIHR Hate Crime Data Findings

suradnju (OSCE ODIHR). Podaci za Hrvatsku sadrže uglavnom slučajeve oštećenja tuđe stvari, prijetnje i slučajeve fizičkog nasilja prema osobama, a prikupili smo ih u suradnji sa suradničkim organizacijama u prvoj polovici godine.

Cvijeta je tokom listopada i studenog pohađala *online* kurs o identificiranju,

praćenju i reagiranju na kaznena djela zločina iz mržnje u organizaciji Facing Facts mreže. Više o ovom kursu pročitajte [ovdje](#).

Suzbijanje diskriminacije, rasizma i ksenofobije te zaštita ljudskih prava

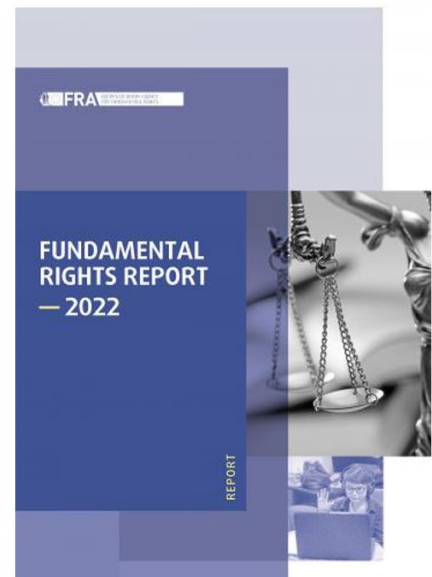
Početak godine Cvijeta i Lucija su za europsku mrežu protiv rasizma [ENAR](#) izradile izvještaj o rasizmu za Hrvatsku za period od 2016. do 2021. koji na žalost još nije objavljen.

Sandra Kasunić i Sara Lalić u listopadu su imenovane članicama Radne skupine za izradu Akcijskog plana za razdoblje od 2023. do 2025. godine koji prati provedbu Nacionalnog plana za uključivanja Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine, iz redova civilnog društva. Također, obje su i u 2022. godini nastavile sudjelovati u savjetodavnom procesu Europske komisije s romskim i pro-romskim organizacijama civilnog društva i međunarodnih partnera (DG JUST Roma Consultation) radi praćenja provedbe Strateškog okvira EU-a za ravnopravnost, uključenost i sudjelovanje Roma iz hrvatske perspektive. Nadalje, Cvijeta je sudjelovala u Radnoj skupini za izradu Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2021. do 2027. i popratnih akcijskih planova u okviru koje je sudjelovala i u internom komentiranju nacrtu Akcijskog plana za suzbijanje diskriminacije 2022. do 2023. godine tijekom ljeta. Krajem godine, sva tri plana su stavljena u javno savjetovanje u kojem smo sudjelovali kao organizacija.

Kroz partnerski projekti REFLEKTOR kojeg smo provodile skupa s Udrugom za promicanje medijske kulture, umjetnosti i tolerancije "[Lupiga - svijet kroz obične oči](#)" te Udrugom za promicanje civilnog društva, medijske kulture i razmjene informacija – [TRIS](#) sudjelovale smo u organizaciji radionica za medijske radnike i radnice, a s ciljem povećanja javne svijesti o društvenom položaju marginaliziranih društvenih skupina, kroz profesionalan novinarski rad koji odolijeva stereotipima, patroniziranju i napuštenim *policy* okvirima.

Dodatno, javno smo reagirale na pojave diskriminacije i netrpeljivosti koji su doprinijeli u javni prostor. Tako smo, primjerice, [reagirale](#) na diskriminatorne i rasističke izjave jedne samoborske pizzerije koje su u rujnu glasno odjeknule u medijima.

Sretne smo što [smo](#) ponovno odabrane kao hrvatska kontakt točka multidisciplinarnе istraživачke mreže [FRAnet](#) Agencije EU za temeljna prava (FRA). Kao i do sada, u suradnji s partnerima (Kuća ljudskih prava Zagreb i B.a.B.e.), svake godine provedemo desetak istraživanja za Agenciju, a vezano za ostvarenja i kršenja temeljnih prava. U 2022. godini, tematski fokusi bili su, među ostalim, na istraživanju antirasizma u radu policije, EU fondova, [smanjenje prostora za djelovanje civilnog društva](#) (na razini Europske unije, ali i u domaćem okruženju), baza podataka o mržnji protiv muslimana, uz ostale redovite istraživачke poslove poput [godišnjeg izvještaja o stanju temeljnih prava te zakonodavnim i policy pomacima](#).

FRA Izvještaj o temeljnim pravima 2022

Kao članica europske mreže Civil Liberties Union for Europe ([Liberties](#)), izradile smo [izvještaj o vladavini prava u Hrvatskoj](#) koji je predan Europskoj komisiji kao doprinos izvješću Europske komisije o vladavini prava u Hrvatskoj u 2022. godini, a koji je objavljen 2023. godine. Tijekom godine smo zagovarale prema Europskoj komisiji da uvaži naše nalaze i preporuke, posebice vezano uz sužavanje prostora za djelovanje civilnog društva i nasilje prema izbjeglicama te drugim migrantima. Centar za mirovne studije je tijekom cijele godine bio aktivan u raznim aktivnostima mreži Liberties i kroz doprinos Sare Lalić kao članice Upravnog odbora mreže.

Okrugli stol o Nacionalnom planu za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva

Tijekom godine vodile smo koaliciju organizacija civilnog društva protiv sužavanja prostora za djelovanje civilnog društva zajedno s Gongom, Kućom ljudskih prava Zagreb (KLJP), Institutom za

političku ekologiju (IPE), Zelenom akcijom/Friends of the Earth Croatia, Udrugom Roda – Roditelji u akciji, Savezom udruga za autizam Hrvatske, Klubturom te Mrežom mladih Hrvatske. Neki od procesa ključnih za djelovanje i razvoj civilnog društva u RH i dalje su u zastoju, poput donošenja Nacionalnog plana za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva. Stoga smo u studenom organizirale [Okrugli stol o Nacionalnom planu stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva](#) budući da država već sedmu godinu ne donosi taj vitalni dokument.

Problemom sužavanja prostora djelovanja bavile smo se tokom dvodnevne međunarodne konferencije "[Borba protiv sužavanja prostora za djelovanje i stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva u EU](#)", koja je okupila brojne mreže i organizacije iz cijele Europske unije.

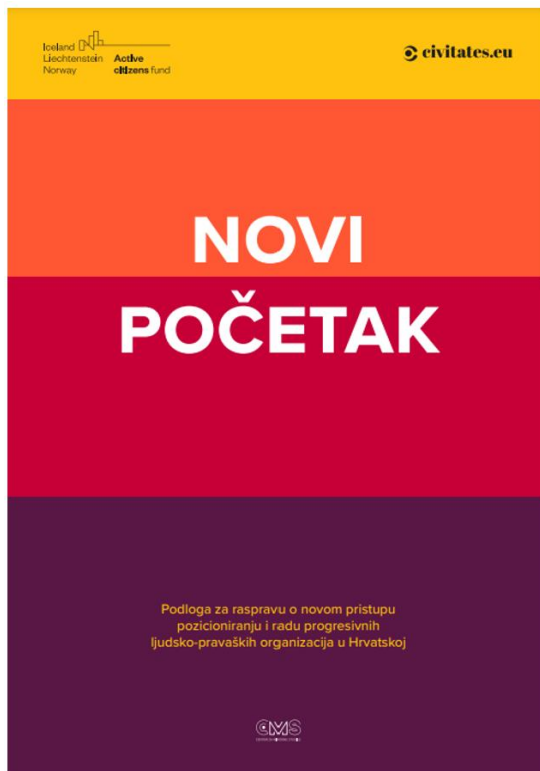
Nadalje, tijekom 2022. zajedno s partnerskim organizacijama, otvorile smo blog udruga.org koji je namijenjen prvenstveno informiranju udruga i drugih zainteresiranih dionika o zbivanjima koja se tiču uvjeta za rad organizacija civilnog društva. Na blogu smo objavili i [Preporuke za poboljšanje okvira i uvjeta za djelovanje civilnog društva](#) koje ćemo sljedećih godina dodatno razrađivati, kao i [Abecedu civilnoga društva](#) kojom se na jednostavan način pojašnjava čime se civilno društvo bavi i zašto je važno.

Ilustracija iz Abecede civilnog društva

Tijekom godine smo pratili process izrade i donošenje dokumenata kojima se definira korištenje EU fondova u novoj financijskoj perspektivi, prvenstveno Programa učinkoviti ljudski potencijali 2021 - 2027, koji su doneseni nakon savjetovanja koja su trajala samo 15 dana, za što nije bilo opravdanih razloga definirani Zakonom o pravu na pristup informacijama. Osim što je sam proces izrade ovog dokumenta bio netransparentan, o čemu smo upozorile Povjerenika za informiranje i Europsku komisiju, dok smo o brojnim sadržajnim nedostacima ovog dokumenta upozorili u [e-savjetovanju](#) i kroz brojne zagovaračke aktivnosti.

Nastavile smo i suradnju na partnerskom projektu [Novi početak](#) u okviru kojeg radimo na povećanju društvenog i političkog utjecaja organizacija civilnog društva u Hrvatskoj razvijajući inovativne načine za učinkovitu zaštitu i promociju ljudskih prava. U 2022. godini, dovršile i javnosti [predstavile](#) smo istraživanje [NOVI POČETAK - Podloga za raspravu o novom pristupu](#)

Naslovnica istraživanja „Novi početak“

[pozicioniranju i radu progresivnih ljudsko-pravaških organizacija u Hrvatskoj](#) koje ispituje utjecaj, vidljivost i potrebe organizacija civilnog društva koje djeluju u području zaštite i promicanja ljudskih prava u Hrvatskoj. Publikaciju smo prevele i na [engleski](#) jezik. Dodatno, radile smo na umrežavanju i jačanju zagovaračkih aktivnosti organizacija civilnog društva, organizirale konzultacije temeljene na predstavljenom istraživanju, sudjelovale u konceptualizaciji pripravnštva studenta_ica prava u organizacijama civilnog društva te na osnaživačko-edukativnim radionicama za inovacije u zajednici pomoću metode Design Thinking. Provedba projekta Novi početak nastavlja se do 2024. godine.

Bile smo aktivne i u Savjetu za razvoj civilnoga društva kroz Sarino djelovanje u svojstvu zamjenice člana Savjeta u području promicanja i zaštite ljudskih prava. Nažalost, kvaliteta rada Savjeta nastavlja opadati. Dodatno, kao vanjska članica Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora, Sara je nastavila aktivno sudjelovati u raspravama Odbora o raznim temama relevantnima za promociju i zaštitu ljudskih prava u Hrvatskoj.

Borba protiv socio-ekonomskih nejednakosti

U 2020. godini nastavile smo skupa s partnerima Bazom za radničku inicijativu i demokratizaciju (BRID), Insitutom za političku ekologiju (IPE), Kućom ljudskih prava Zagreb (KLJP) i Pravom na grad (PNG) provoditi projekt PRAVA U PRAKSI. U sklopu projekta, nastavile smo sustavno pratiti socio-ekonomske nejednakosti i zagovarati ostvarenje socio-ekonomskih prava kroz jačanje suradnje i kapaciteta civilnog društva i međusektorske suradnje. Tako smo u ožujku u okviru našeg sudjelovanja u [Koaliciji za dostojanstvenu plaću](#) na konferenciji za medije [zahtijevale](#) povećanje minimalne plaće na razinu izračunate dostojanstvene plaće kako bi se radnicima_ama omogućio dostojanstven život. Povodom najavljenih poskupljenja na proljeće na Vladu Republike Hrvatske

[apelirale](#) da uvede politike koje omogućuju da socijalna i ekonomska ljudska prava napokon postanu realnost svih nas. U srpnju/julu podržale smo Inicijativu osobni asistenti zajedno i Regionalni industrijski sindikat [na konferenciji za medije](#) pod nazivom “Osobni asistenti zaslužuju bolje uvjete rada”.

Konferencija za medije Koalicije za dostojanstvenu plaću

Povodom Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti koji se obilježava 17. listopada zajedno s projektnim partnerima te Rehabilitacijskim centrom za stres i traumu [pozvale](#) smo Vladu Republike Hrvatske da učine znatno veće napore za ostvarivanje ekonomskih i socijalnih prava te suzbijanje siromaštva.

Također, povodom Međunarodnog dana solidarnosti 20. prosinca s partnerima te Regionalnim industrijskim sindikatom [pozvale](#) smo Vladu Republike Hrvatske i Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike da u Zakon o osobnoj asistenciji uvrste prijedloge rješenja kako bi osobama s invaliditetom i osobnim asistentima osigurala dostojanstven život i rad. Uz to, u sklopu projekta radile smo na razvijanju prijedloga politika obrazovanja, te predstavile prijedloge za stanovanje i njegu utemeljenih na međunarodnim standardima ekonomskih i socijalnih prava te smo kroz provedbu klastera Održivi razvoj i ekonomska pravda na Mirovnim studijima doprinijele neformalnom obrazovanju o socio-ekonomskim pravima. Također, u suradnji s partnerima i studenticama programa Mirovni studiji pripremile i [objavile](#) smo publikaciju u području održivog razvoja sa naglaskom na socijalna i ekonomska prava koja je namijenjena obrazovnim radnicama_ma s namjerom inspiriranja i poticanja veće prisutnosti ovih

tema u radu s učenicama_ima u okviru građanskog odgoja i obrazovanja. Uz to, Sara i Sandra sudjelovale su u [Zelenoj akademiji 2022.](#) krajem kolovoza gdje smo sudjelovale predavanjima i diskusijama, a na kojoj smo održale i sastanak o radnim pravima i uvjetima rada.

Radi unapređivanja ekonomskih i socijalnih prava, umrežavale smo se i surađivale s inozemnim organizacijama civilnog

društva te onima iz zemalja bivše

Jugoslavije. Tako smo primjerice sudjelovale u Danima socijalnih prava,

na tribini [Regionalne perspektive zaštite socijalnih i ekonomskih prava](#) u svibnju te na regionalnom sastanku o digitalizaciji, umjetnoj

inteligenciji i

Dani socijalnih prava

ekonomskim i socijalnim pravima koncem studenog/novembra u Beogradu. Dodatno, početkom prosinca smo sudjelovale u konferenciji “Social Europe is the answer” u Briselu.

3. Partneri i suradnici

Od domaćih institucija, surađujemo s Uredom pučke pravobraniteljice i Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Tokom 2022. godine smo aktivno doprinijele radu mreža [Solidar](#), [European Network against Racism](#) i [Liberties](#), koje smatramo izrazito važnim suradnicima, ali i mjestima okupljanja nama bliskih organizacija. Dodatno, postale smo članica međunarodne mreže ESCR-Net u kojoj smo se također aktivno angažirale kroz koju ćemo jačati naše kapacitete i napore za poštivanje socioekonomskih prava i borbu za socijalnu pravdu u Hrvatskoj. Dodatno, nastavile smo u konzorciju s KLJP i udrugom B.a.B.e. suradnju na brojnim istraživačkim izvještajima za Agenciju Europske unije za temeljna prava. Partnerska organizacija s kojom smo

najbliže surađivali na provedbi aktivnosti koje tematiziraju govor i nasilje počinjeno iz mržnje je KLJP, ali na ovoj temi surađujemo i s Gongom, SNV-om, Inicijativom mladih za ljudska prava (YIHR), Centrom za mir i ljudska prava iz Osijeka (CZMOS) i Zagreb Prideom. Projekt PRAVA U PRAKSI provodile smo s partnerskim organizacijama Bazom za radničku inicijativu i demokratizaciju, Institutom za političku ekologiju, Kućom ljudska prava i Pravom na grad. Dodatno, kroz Novi početak surađivale smo s KLJP, CZMOS i YIHR. Protiv sužavanja prostora djelovanja civilnog društva borimo se zajedno s Gongom, KLJP, IPE, Zelenom akcijom/Friends of the Earth Croatia, Udrugom Roda – Roditelji u akciji, Savezom udruga za autizam Hrvatske, Klubturom te Mrežom mladih Hrvatske.

Dodatno, u 2022. smo nastavile jačati suradnju s beogradskom [A11 - Inicijativom za ekonomska i socijalna prava](#) te [Akcijom za ljudska prava](#) iz Podgorice na temu jačanja ekonomskih i socijalnih prava u zemljama bivše Jugoslavije.

4. Tko je tko u programu

U programu su u 2022. radile: Cvijeta Senta (voditeljica projekata, stručnjakinja za javne politike i zagovaračica u području suzbijanja diskriminacije i govora i zločina iz mržnje), Sara Lalić (voditeljica projekata, istraživačica u području suzbijanja diskriminacije i zaštite ljudskih prava) i Sandra Kasunić (voditeljica programa i projekata, zagovaračica u području manjinskih i socioekonomskih prava).

POSEBNO IZDVAJAMO

Posebno izdvajamo programski doprinos obilježavanju 25 godina djelovanja Centra za mirovne studije krajem rujna 2022. godine u Zagrebu te odlučniji rad na borbi protiv socio-ekonomskih nejednakosti kroz jačanje suradnje s beogradskom Inicijativom A11 te našim ulaskom u internacionalnu mrežu [ESCR-Net](#) koja se bavi afirmacijom ekonomskih, socijalnih i kulturnih ljudskih prava te borbom za socijalnu pravdu za sve.

CMS u javnosti

Centar za mirovne studije svoje vrijednosti i aktivnosti približava javnosti koristeći društvene mreže, različite medijske formate i sudjelujući i kreirajući medijske kampanje te kontinuirano gostujući u medijima na lokalnim, nacionalnoj te međunarodnoj razini. U 2022. godini rad CMS-a bio je spomenut u medijskim objavama **više od 1100 puta**, što uključuje i gostovanja radnica Centra za mirovne studije u medijima. Nastavile smo jačati vidljivost na društvenim mrežama, pa smo tako na [Facebook stranici](#) dosegle pratitelja gotovo **14 000 pratitelja**, dok su naše su objave imale doseg od oko **pola milijuna**. Na [Twitteru](#) smo dosegle **2,851 pratitelja_ica**, a na [Instagramu](#) **1500 pratitelja_ica** u 2022. godini. Na [Youtube kanalu CMS-a](#) objavile smo 16 videa, a videi s našeg kanala su pogledani **4,780 puta**. Većina videa nastala je u suradnji sa studentima i studenticama Mirovnih studija, a bila su usmjerena na predstavljanje rada CMS-a u prvih 25 godina postojanja.

Službena internetska stranica Centra za mirovne studije u 2022. godini posjećena je **69.977 puta**, a na nju su postavljene **93 objave**, a povodom 25 godina našeg rada izradile smo i [lentu](#) koja uključuje važne događaje iz naše prošlosti. Centar za mirovne studije je samostalno te s mrežama i suradničkim organizacijama javno je reagirao kroz priopćenja i otvorena pisma **26 puta** u 2022. godini. CMS pruža podršku vođenju društvenih mreža i internetskih stranica inicijativa u kojima sudjeluje, te pruža podršku i edukacije o javnim komunikacijama za partnerske organizacije i suradnice_ke.

II UPRAVLJANJE I RAZVOJ CMS-A U 2022. GODINI

Nakon dvije pandemijske godine i pretežitog rada od kuće, sredinom 2022. vratili smo se radu iz ureda, edukacijama i drugim događanjima uglavnom uživo. Zadržali smo mogućnost povremenog rada od kuće, online sastanke u situacijama kada pojednostavljuju rad i smanjuju putovanja, te hibridne događaje kada oni doprinose većoj posjećenosti i vidljivosti aktivnosti.

U 2022. godini održane su dvije sjednice **Skupštine CMS-a**: redovna 07. svibnja i izvanredna 17. prosinca. Na redovnoj sjednici odobreni su programski i financijski izvještaji o radu za 2021. godinu, usvojen je izvještaj o radu Stalnog radnog tijela, primljene su tri nove članice, izglasan novi sastav Izvršnog odbora i izabrane članice Stalnog radnog tijela. Na drugoj sjednici Skupštine u prosincu, uslijed promjene vizualnog identiteta, znaka i pečata izmijenjen je Statut, usvojen je novi Strateški plan za period 2023. – 2027; usvojeni su financijski i operativni planovi rada za 2023 i izmijenjen je Protokol za zaštitu radnika od mobbinga i drugih oblika uznemiravajućih postupanja. Skupština je potvrdila prijedlog da se po potrebi uključimo u formaliziranje platforme Upgrade te da uđemo u sastav neformalne mreže Nova javna kultura.

Izvršni odbor CMS-a tijekom 2022. se sastajao jednom ili dva puta mjesečno, ukupno 16 puta. S redovnom Skupštinom u svibnju sastavu Izvršnog odbora pridružila se i financijska voditeljica Matea Kosovec. Prijedlog koji je usvojen od strane Skupštine je da Izvršni odbor u sljedeće dvije godine djeluje u sastavu: Sara Lalić, Iva Zenzerović Šloser, Lana Jurman, Tea Vidović Dalipi, Sandra Kasunić, Matea Kosovec. Izvršni odbor unaprijed dogovora osobe odgovorne za pripremu sastanaka, ima proceduru s ostalim zaposlenima za dopune dnevnog reda te dogovorenu strukturu dnevnog reda. Zapisnici sa sastanaka se redovito šalju članstvu. **Policy-programska koordinacija** i dalje ima zadatak osigurati sustavan i prepoznatljiv rad organizacije, pratiti i nadzirati programski rad organizacije, strateški se određuje prema aktualnim događajima te je odgovorna za stvaranje strateških partnerstava s drugim organizacijama. Koordinacija je i ove godine nastavila s radom. Svrha ovog tijela je da se osigura ne samo dodatna sinergija programa unutar CMS-a, već i jači zagovarački utjecaj. U 2022. godini sastajala se 10 puta.

U 2022. nastavili su nam biti podrška članice i članovi **Savjeta Izvršnom odboru CMS-a**: Danilo Ćurčić, Bojana Ćulum i Marijana Hameršak.

Stalno radno tijelo Skupštine (SRTS), jedno od tri statutarna tijela podnijelo je izvještaj o radu na redovnoj Skupštini u svibnju. Slijedom prestanka radnog odnosa SRTS je s 31. prosincem razriješio Teu Vidović Dalipi rada u Izvršnom odboru CMS-a.

U 2022. **uredski sastanci** održavani su dinamikom od dva puta mjesečno. Teme uredskih sastanaka su tekući i operativni sadržaji povezani s funkcioniranjem ureda i podrškom zaposlenima. Na uredskim sastancima se redovitom dinamikom sažeto predstavljaju programski uspjesi i potencijalne teškoće, prenose informacije sa sastanaka Izvršnog odbora, dogovaraju se potrebne zamjene i dežurstva, najavljuju javne aktivnost za naredni period.

Samoevaluacije i timske evaluacije provedene su u ožujku 2022. I u ovoj godini je dio zaposlenih koristio mogućnost stručne supervizije. Tijekom godine radili smo na **mjerama za unapređenje organizacijskog razvoja za razdoblje 2022. i 2023.** godine po dogovorenim prioritetima: 1. Radno vrijeme i radno opterećenje, 2. Primanja, 3. Učenje i napredovanje te 4. Odnosi. U srpnju smo, uz podršku članice Andrijane Parić organizirali razgovor zaposlenih o vrijednostima i identitetu organizacije. Tijekom 2022. godine radili u skladu s Operativnim planom za 2022. godinu, kojeg smo u lipnju revidirali s obzirom na nove okolnosti.

Krajem godine smo izradili i donijeli **Strateški plan Centra za mirovne studije za razdoblje od 2023. do 2027. godine.** U procesu strateškog planiranja, CMS se opredijelio za definiranje područja djelovanja koja odgovaraju operativnom pristupu strategiji i reflektiraju organizaciju rada, definirajući unutar svakog opće ciljeve, koji definiraju društvenu promjenu kojoj CMS teži te specifične ciljeve, koji predstavljaju očekivane učinke CMS-ovog djelovanja. CMS je identificirao sljedeća strateška područja djelovanja: 1. Obrazovanje i osnaživanje za društvenu promjenu; 2. Zaštita i promicanje prava na azil i migracije; 3. Izgradnja uključivog društva; 4. Afirmacija ekonomskih i socijalnih prava. Uz ta osnovna strateška područja, CMS prepoznaje potrebu da se angažira u dodatnom području intervencije. Iako se ne radi o strateškoj odrednici

i misiji CMS-a, okolnosti nalažu da CMS nastavi raditi i u području 5. Unaprjeđenje položaja organizacija civilnog društva.

Od 2022. do 2024. godine korisnici smo institucionalne potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva koja nam olakšava sufinanciranje programske, organizacijske i administrativne podrške, kao i praćenje postavljenih indikatora na razini organizacijskog razvoja.

Ljudi CMS-a

U 2022. imali smo nekoliko promjena - nove radne izazove izvan CMS-a potražile su Ana Ćuća, Maddalena Avon i Tea Vidović Dalipi. Hvala kolegicama na doprinosu razvoju organizacije, posebice na višegodišnjem radu u području prava na azil i integracije stranaca. Pridružili su nam se novi kolege Luka Kos, pravnik - na poziciji projektnog suradnika i koordinatora volontera u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost i Antonija Potočki u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost kao koordinatorica projekta i programu Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja (kao suradnica u programu).

U 2022. u CMS-u su radili:

1. Maddalena Avon (do kraja svibnja 2022.), voditeljica projekata u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost,
2. Lovorka Bačić, voditeljica projekata u programu Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja,
3. Antonio Čelan, voditelj ureda,
4. Ana Ćuća (do kraja travnja 2022.), voditeljica projekata u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost,
5. Lana Jurman, voditeljica programa Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja,
6. Sandra Kasunić, voditeljica projekata i od lipnja voditeljica programa Borba protiv nejednakosti,
7. Sandra Keitoue, administrativna voditeljica projekata i namicanja sredstava,
8. Sara Kekuš, voditeljica projekata u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost,
9. Luka Kos, suradnik na projektima i koordinator volontera u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost (od svibnja 2022.)

10. Matea Kosovec, voditeljica financija
11. Sara Lalić, programska voditeljica,
12. Lucija Mulalić, voditeljica projekata u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost,
13. Antonia Pindulić, pravnica,
14. Antonija Potočki, voditeljica projekta u programu Azil, integracija i ljudska sigurnost i suradnica u programu Mirovno obrazovanje i afirmacija nenasilja (od srpnja 2022.)
15. Cvijeta Senta, voditeljica projekata u programu Borba protiv nejednakosti
16. Lovorka Šošić, voditeljica odnosa s javnošću,
17. Tea Vidović Dalipi (do kraja prosinca 2022.), voditeljica programa Azil, integracija i ljudska sigurnost
18. Iva Zenzerović Šloser, organizacijska voditeljica

Uz zaposlene u CMS-u, doprinos njegovom radu daje i veliki broj suradnika i suradnica: volonteri i volonterke, članovi i članice, brojni partneri i partnerske organizacije. Hvala svima na vremenu i trudu koje su uložili u zajedničke aktivnosti i programe!

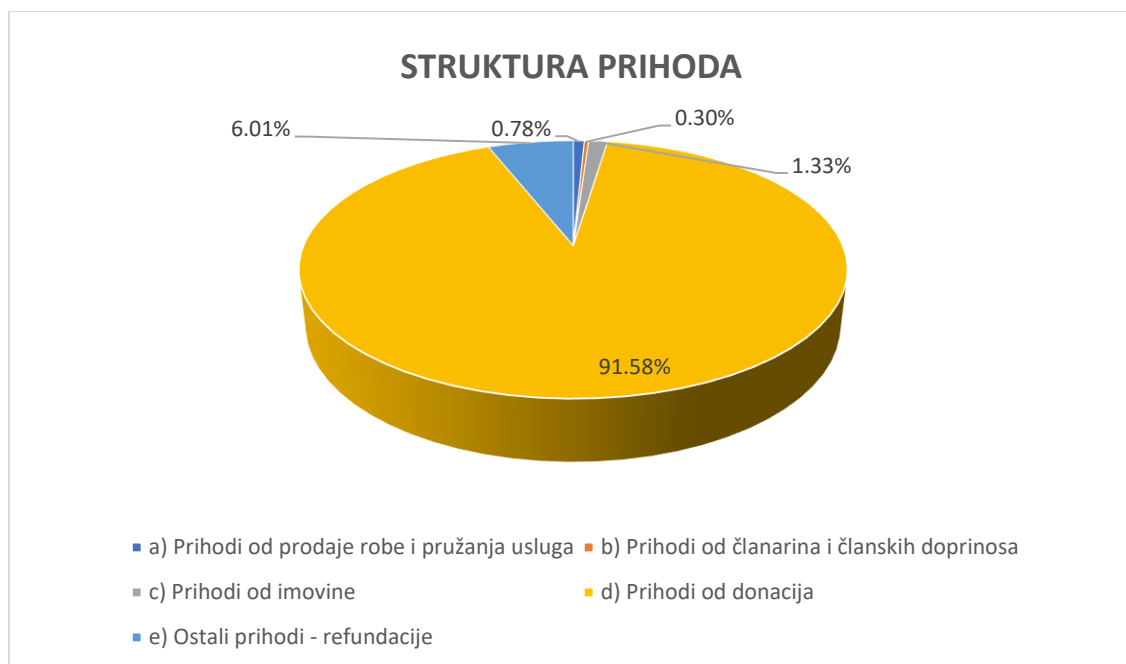

III FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2022. GODINU

PRIHODI U 2022. GODINI

Prihodi Centra za mirovne studije čine prihodi od prodaje roba i pružanja usluga, prihodi od članarina i članskih doprinosa, prihodi od imovine, prihodi od donacija te ostali prihodi u koje ubrajamo prihode od refundacija za troškove sudjelovanja na projektima s drugim organizacijama (refundacije za troškove putovanja i za provedene aktivnosti). Ukupni prihodi Centra za mirovne studije u 2022. godini su iznosili **7.953.891 kuna**. Prihodi od donacija za provedbu projekata čine najveći udio u ukupnim prihodima CMS-a i iznose 91,58%. U 2022. godini Centar za mirovne studije je sudjelovao i u redovitom izvještavanju o stanju ljudskih prava za European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) te provedbi aktivnosti za European Network Against Racism (ENAR). Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga čine 0,78% prihoda, članarina i članskih doprinosa 0,30% prihoda, dok prihodi od imovine sudjeluju s ukupno 1,33% u ukupnim prihodima u 2022. godini.

STRUKTURA PRIHODA	IZNOS	%
a) Prihodi od prodaje robe i pružanja usluga	61.913,00	0,78%
b) Prihodi od članarina i članskih doprinosa	23.775,00	0,30%
c) Prihodi od imovine	105.897,00	1,33%
d) Prihodi od donacija	7.284.131,00	91,58%
e) Ostali prihodi - refundacije	478.175,00	6,01%
UKUPNO	7.953.891,00	100,00%

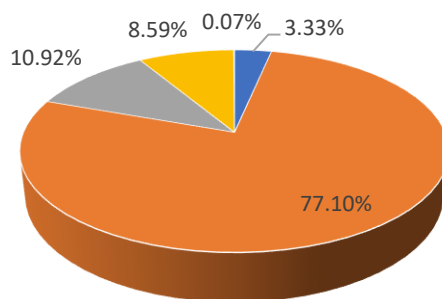

Struktura prihoda od donacija u 2022. godini

Tijekom 2022. godine najveći udio u donacijama čine prihodi od donacija inozemnih vlada i međunarodnih organizacija - 77,10%, u koje ubrajamo i prihode za provođenje nositeljskih EU projekata (Foundation Open Society Institute, Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj, Global fund for Children, The Dutch Council for Refugees, ENAR, ProAsyl, Civitates, AMIF, Erasmus, REC i dr.). Udio prihoda od institucija i tijela EU, a koji se odnose na provođenje partnerskih projekata, čini 10,92%, dok udio prihoda od donacija iz državnog proračuna i proračuna lokalne samouprave čini 3,33% proračuna i odnosi se uglavnom na sredstva za sufinanciranje EU projekata te na sredstva za provođenje besplatne pravne pomoći. Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba odnose se na partnerske i nositeljske projekte koje CMS provodi s drugim organizacijama (primjerice, Europski socijalni fond, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike i Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva) i čine 8,59% ukupnog udjela u prihodima od donacija. Manji dio prihoda odnosi se na prihode od donacija građana i kućanstava, u ukupnom postotku od 0,07%.

STRUKTURA PRIHODA OD DONACIJA	IZNOS	%
a) Prihodi od donacija iz državnog proračuna i proračuna lok. samouprave	242.639,00	3,33%
b) Prihodi od donacija inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	5.615.746,00	77,10%
c) Prihodi od institucija i tijela EU	795.112,00	10,92%
d) Prihodi od trgovačkih društva i ostalih pravnih osoba	625.666,00	8,59%
e) Prihodi od donacija građana i kućanstava	4.968,00	0,07%
UKUPNO	7.284.131,00	100,00%

STRUKTURA PRIHODA OD DONACIJA

- a) Prihodi od donacija iz državnog proračuna i proračuna lok. samouprave
- b) Prihodi od donacija inozemnih vlada i međunarodnih organizacija
- c) Prihodi od institucija i tijela EU
- d) Prihodi od trgovačkih društva i ostalih pravnih osoba
- e) Prihodi od donacija građana i kućanstava

RASHODI U 2022. GODINI

Ukupni rashodi Centra za mirovne studije u 2022. godini iznosili su **6.243.124 kuna**. Rashodi za radnike/ice (plaće) čine 36,69% ukupnih rashoda. U 2022. godini prosječan broj zaposlenih bio je 16, dok je prosječna isplaćena neto plaća iznosila oko 7.150,00 kuna. Materijalni rashodi sudjeluju s 30,24% u ukupnim rashodima, dok rashodi za amortizaciju čine 0,29% ukupnih rashoda. Financijski rashodi odnose se na rashode za bankovne usluge i usluge platnog prometa te na tečajne razlike i čine 2,91% ukupnih rashoda. Isplate tekućih donacija partnerskim organizacijama iznose 29,83% ukupnih rashoda organizacije, a odnose se većinom na isplate partnerskim organizacijama u provedbi projekata PRAVA U PRAKSI - Participacijom i suradnjom do kvalitetnih politika zaštite socio-ekonomskih prava, SKOCKANO - standard kvalitete organizacija civilnog društva konstruktivno angažiranih u neformalnom obrazovanju, Arise Roma, Civitates i AMIF Thinking of integration process as a two-way inclusion/2incING.

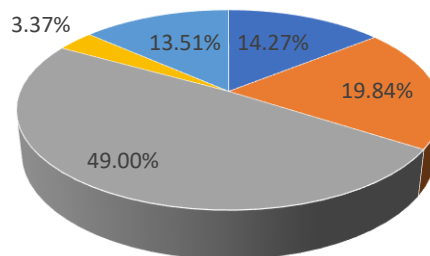
STRUKTURA RASHODA	IZNOS	%
I RASHODI ZA RADNIKE	2.290.851,00	36,69%
II MATERIJALNI RASHODI	1.888.230,00	30,24%
III RASHODI AMORTIZACIJE	18.159,00	0,29%
IV FINANCIJSKI RASHODI	181.951,00	2,91%
V TEKUĆE DONACIJE PARTNERSKIM ORGANIZACIJAMA	1.862.280,00	29,83%
VI OSTALI RASHODI	1.653,00	0,03%
UKUPNO	6.243.124,00	100,00%

Struktura materijalnih rashoda u 2022. godini

II MATERIJALNI RASHODI	IZNOS	%
Naknade troškova radnicima (naknada za prijevoz, službena putovanja)	269.482,00	14,27%
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	374.641,00	19,84%
Rashodi za usluge	925.324,00	49,00%
Rashodi za materijal i energiju	63.653,00	3,37%
Ostali nespomenuti rashodi (osiguranja, reprezentacija, članarine)	255.130,00	13,51%
UKUPNO	1.888.230,00	100,00%

MATERIJALNI RAHODI

- Naknade troškova radnicima (naknada za prijevoz, službena putovanja)
- Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa
- Rashodi za usluge
- Rashodi za materijal i energiju
- Ostali nespomenuti rashodi (osiguranja, reprezentacija, članarine)

Centar za mirovne studije je u 2022. godini provodio 30 projekata za čiju je provedbu bilo odgovorno 16 radnika/ca zaposlenih na puno radno vrijeme. Tijekom 2022. godine organizacija je imala stabilno poslovanje, uspjevala je završiti projekte u ugovorenom roku i pokrivati sve obaveze prema radnicima/cama, dobavljačima i državi u zakonskom roku.

S obzirom na visinu prihoda, Centar za mirovne studije obveznik je redovitog godišnjeg Uvida u financijske izvještaje koji je za 2022. godinu obavila ovlaštena revizorska kuća VERITAS REVIZIJA d.o.o. za reviziju i porezno savjetovanje i čije će izvješće, zajedno s cjelovitim financijskim izvještajem za 2022. godinu (bilanca, izvještaj o prihodima i rashodima, bilješka uz financijske izvještaje), biti objavljeno na mrežnim stranicama udruge do 31. ožujka 2023.

Organizacija je u 2022. godini ostvarila višak prihoda u iznosu od 1.710.767 kuna. Višak prihoda odnosi se na podmirenja projektnih obaveza za ugovorene projekte čije dospijeće nastupa u 2023. godini, kao i na namaknuta sredstva ostvarena od prihoda od usluga. Zajedno s prenesenim viškom prihoda iz 2021. godine, raspoloživi višak prihoda iznosi 2.056.853 kuna. Dio viška prihoda koji je namaknut kroz pružanje usluga prebacit će se u fond za organizacijsku rezervu i prenijeti u iduću fiskalnu godinu.

IV PLAN CMS-A ZA 2023. GODINU

U 2023. godini CMS će uvesti promjene u organizacijskoj strukturi temeljene na programskim promjenama koje proizlaze iz novog Strateškog plana.

Program **Obrazovanje i osnaživanje za društvenu promjenu** će u 2023. godini doprinosti prepoznatljivosti i kvaliteti programa neformalnog obrazovanja kroz dodatno razvijanje (izrada e-modula) Sustava osiguranja kvalitete (SOK) neformalnog obrazovanja te certificiranje novoprijavljenih programa udruga oznakom kvalitete SKOCKANO. Također ćemo pojačati rad na etabliranju obrazovnog rada udruga, širokoj promociji Sustava te uspostavi boljih međusektorskih suradnji u području obrazovanja (sa školama i JRLS-ovima). U području građanskog odgoja i obrazovanja nastaviti ćemo raditi na razvijanju kompetencija nastavnica i učenica kroz stručna usavršavanja i mentorstva, direktan rad s manjim brojem škola te i dalje aktivno raditi u koordinaciji GOOD inicijative s konkretnim aktivnostima poput organizacije sastanaka inicijative i treninga za trenere za GOO, organizacije godišnje konferencije o obrazovanju, mentorskog susreta sa GOO nastavnicima, dodatnih seminara te u zagovaranju. Planiramo predstaviti istraživanje o nejednakostima u obrazovanom sustavu i s preporukama proizašlim iz istraživanja, zagovarati ujednačavanje šansi učenica ostvarivanjem njihovog prava na obrazovanje. U 2023. vraćamo se programu Mirovnih studija uživo s stalnim promišljanjem unaprijeđenja i modifikacije programa uz naše sudionike_ice i voditelje_ice. Na međunarodnom planu nastaviti ćemo suradnje s međunarodnim mrežama u području globalnog građanskog obrazovanja, primarno s SOLIDARom i Global Education Week mrežom. Suradnje u 2023. nastavljamo i s nekoliko organizacija/platformi u kulturi - s Restartom obrađivat ćemo temu migracija sa srednjoškolcima, nastaviti rad s platformom UPGRADE, a koordinirat ćemo i projekt MigrArts čiji je cilj kroz istraživačke, kulturne i obrazovne aktivnosti doprinijeti razumijevanju i ostvarenju kulturnih prava migranata, a kroz inkluzivne kulturne aktivnosti doprinijeti osnaživanju i integraciji u društvo.

Program **Zaštita i promicanje prava na azil i migracije** u 2023. godini planira monitorirati zakonodavstvo, politike i praksu koje se tiču azila i migracija u Hrvatskoj i Europi te predlagati pozitivne promjene. Borit ćemo se protiv kriminalizacije solidarnosti i za zaštitu ljudskih prava izbjeglica i drugih migranata u vidu zaustavljanja nezakonitih i nasilnih praksi te osiguravanja pristupa sustavu azila, kroz zagovarački i javnomedijski rad, kampanje osvještavanja javnosti, pružanje besplatne pravne pomoći te stratešku litigaciju postojećih i potencijalnih novih pravnih slučajeva. Gradit ćemo vlastite kapacitete te istraživati i zagovarati sigurne i regularne puteve za migriranje i ostvarivanje statusa. Suradivat ćemo s mrežama, organizacijama, institucijama, zajednicama i pojedincima iz Hrvatske, regije i EU.

Program **Izgradnja uključivog društva** u 2023. godini će s kolegama iz Finske, Ministarstvom pravosuđa i irskom mrežom za borbu protiv rasizma INAR raditi na osiguravanju standarda zaštite žrtva nasilja motiviranog mržnjom i predrasudama prema manjinskim skupinama. Provodit ćemo istraživanje o potrebama žrtava uz analizu postojećeg sustava i preporukama za njegovo poboljšanje. Drugo istraživanje u toku ove godine radit ćemo na temu postojećih mjera koje su usmjerene na borbu protiv rasizma i ksenofobije u Zagrebu, a za potrebe suradnje s Mirovnim institutom iz Ljubljane. Nastavljamo s provedbom aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje doprinosa pozitivnim pomacima u ostvarenju pristupa pravima kroz projekte koje provodimo u međunarodnim konzorcijima Thinking i ASAP, a na kojima su i planirane aktivnosti podizanja svijesti u javnosti i među institucijama o nužnosti donošenja i provedbe integracijske politike na nacionalnoj i lokalnim razinama, kao i promoviranje dobrih praksa rada na inkluzivnosti lokalnih zajednica. U okviru ovog programa pružamo podršku i koordiniramo naše volontere te pružamo besplatnu primarnu pravnu pomoć.

Program **Afirmacija ekonomskih i socijalnih prava** će raditi na monitoringu i zagovaranju u području socio-ekonomskih prava i suzbijanju diskriminacije na osnovu imovnog stanja. Početkom godine radit ćemo na izvještaju o vladavini prava u Hrvatskoj u 2023. godini, na doprinosu za godišnji izvještaj Pučke pravobraniteljice te na godišnjem izvještaju Agencije za temeljna prava EU. Po prvi put ćemo izraditi i predati paralelni izvještaj kao doprinos Popisu pitanja i problema za proces pregleda Hrvatske o provedbi UN-ova Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Dodatno, nastavit ćemo graditi mrežu aktera_ki

kako bismo doprinijele borbi za socijalnu pravdu. U sklopu projekta PRAVA U PRAKSI, predstaviti ćemo publikaciju utemeljenu na lani provedenom istraživanju o nejednakostima u obrazovanju, a koja sadrži policy preporuke za smanjenje regionalnih nejednakosti. U okviru projekta NOVI POČETAK nastaviti provoditi aktivnosti kojima pomoću socijalnih inovacija želimo unaprijediti rad civilnog sektora i pridonijeti jačoj identifikaciji članova_ica društva s radom udruga. Za mrežu SOLIDAR izraditi ćemo Monitor socijalnih prava za 2023. godinu. Nastavljamo također doprinijeti Radnoj skupini za izradu Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma 2021.-2027., za razdoblje 2023.-2025. te sa sudjelovanjem u procesu DG JUST Roma Consultation. Također, ostati ćemo aktivne u Savjetu za razvoj civilnog društva i saborskom Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Nastavit će se **upravljanje organizacijom** kroz rad Izvršnog odbora, Skupštine i po potrebi SRTS-a. Novi programi nastaviti će rad sukladno Strateškom planu. Na planu organizacijskog razvoja nastaviti će se rad na definiranim mjerama u područjima 1. Radno vrijeme i radno opterećenje, 2. Primanja, 3. Učenje i napredovanje te 4. Odnosi, a planirati će se i novi prioriteti. Početkom godine provest će se detaljno operativno planiranje za 2023. i dvije revizije – na proljeće i jesen. Redovito ćemo i dalje organizirati samoedukacije na teme koje se pokazuju potrebnima u našem radu, sudjelujemo na edukacijama Erste NGO akademije, a planiramo i sustavniju programsku edukaciju u suradnji sa španjolskom organizacijom Ulex.